

Говор високог представника и специјалног представника ЕУ, Мирослава Лајчака, на конференцији о смјерницама БиХ на путу ка Европској унији

у организацији Савјета страних инвеститора

Инвестиције значе радна мјеста

Даме и господо,

Хвала што сте ме замолили да вам се овог поподнева придружим. Била ми је посебна жеља да учествујем у овом форуму, јер је он замишљен као дијалог. Нисам овдје да бих вам се само обратио и затим отишао; овдје сам да бих вам се обратио, а онда чуо и оно што ви имате да кажете.

Није овдје ријеч о пукој куртоазији. Чињеница је да у Босни и Херцеговини нема довољно дијалога између креатора политике и других актера, а овај проблем је посебно акутан у економском пољу.

У јавној дебати политички аргументи обично надвладавају практичне.

Напори на модернизацији закона из области трговине и јачању банковног система, на примјер, беспотребно су политизовани. Премало се размишља о томе како овакве иницијативе подстичу привреду и отварање нових радних мјеста. Умјесто тога, тежиште се ставља на то колико би оне ојачале, односно ослабиле државу, ојачале или ослабиле ентитете.

Мислим да је то зато што су политичари бољи од привредника када је ријеч о привлачењу пажње јавности на њихове циљеве.

Једна од ствари коју бих данас хтио да нагласим јесте да привредници – а посебно страни инвеститори – морају постати гласнији, посебно када говоре о искуству из својих земаља.

За неке од вас то је можда противно вашим жељама. Суздржаност је често најефикаснији одговор на проблеме као што је гломазан бирократски апарат или смишљено нефункционални прописи. Али, дугорочно гледано, суздржаност за резултат има пословно окружење које одбија инвестиције и радна мјеста, који одлазе у земље које предузећима нуде боље услове.

Управо то се десило у Босни и Херцеговини.

Консензус о економским питањима

Чак и током најтежих периода политичких превирања посљедњих мјесеци, економска политика је остала област гдје је било могуће осигурати функционалан консензус.

Не треба превише размишљати да бисмо били свјесни да се, на жалост, не жури са изградом законских рјешења за економска питања. Али, истовремено, не бисмо смјели омаловажавати оно што јесте постигнуто.

Чињеница је да политички естаблишмент има капацитете када је

ријеч о економији . Али сувише често недостаје политичка воља да се економске реформе спроведу.

Мислим да сте сви упознати са *Платформом за акцију*, која представља списак приоритетних економских задатака на које су се три премијера и градоначелник Брчког обавезали у октобру прошле године.

Па, лидери у власти почели су извршавати своје обавезе.

Закони о приходима и порезу на добит Федерације БиХ усвојени су почетком фебруара; у фебруару је такође Савјет министара усвојио и Закон о лијековима, који се сада налази у Парламенту.

Као што је договорено у *Платформи*, ентитетски премијери и владе почели су одржавати редовне састанке у циљу координисања економске политике. Међутим, они нису почели да у потпуности укључују економске учеснике у припрему или одржавање ових састанака.

Ово су релативно скромни кораци, али вјерујем да су значајни. У вријеме када су се политички лидери нашли у ћорсокаку у погледу политичких питања, начинили су помаке у погледу економских питања.

Оно што треба сада да се догоди јесте да се ови помаци проширују и убрзавају.

Један од најхитнијих оперативних задатака јесте промовисати фискалну одрживост путем постизања споразума о сталној методологији распоdjеле прихода у Управи за индиректно опорезивање и успостављањем Националног фискалног вијећа.

Ово је апсолутно потребно за стварање фискално одрживе државе. То ће, такође, помоћи у унапређењу кредитног рејтинга БиХ за добробит пословних субјеката и грађана.

Међународна подршка

На састанку одржаном прошлог мјесеца, Савјет за имплементацију мира навео је кораке који треба да се предузму прије него што дође до затварања ОХР-а и пребацивања већег дијела његових надлежности на Канцеларију специјалног представника Европске уније.

Савјет је органима власти поставио пет циљева путем чије реализације могу да покажу способност и определијељеност за преузимање пуне одговорности за управљање Босном и Херцеговином.

Прва четири од ових пет циљева су, на овај или онај начин, повезани са цјелокупним напорима који се улажу у области економске реформе, а пети – владавина закона – има суштински утицај на пословно окружење.

Органи власти морају ријешити питање државне и војне имовине; морају завршити имплементацију Коначне арбитражне одлуке за Брчко; морају успоставити потребне административне и правне структуре како би се осигурала фискална одрживост државе; и морају демонстрирати да је владавина закона заживјела у политици, управи и свакодневном животу у Босни и Херцеговини.

Поред тога, Савјет за имплементацију мира неће разматрати затварање ОХР-а све док Босна и Херцеговина и ЕУ не потпиешу ССП, и док сам Савјет за имплементацију мира не донесе позитивну процјену укупне политичке и безбједносне ситуације.

Свепародна подршка

Реформе се могу спроводити даље само ако буду имале свепародну подршку, а имаће свепародну подршку само ако народ буде разумио шта се очекује од реформи у смислу њиховог функционисања и остварења. Можда изгледа да се ово само по себи подразумева, али чињеница је да многи грађани у Босни и

Херцеговини посматрају економске реформе са значајном дозом скептицизма.

Истовремено постоји сумња у инвестиције и намјере инвеститора.

Ја препознајем овај скептицизам и сумњу, јер и у мојој земљи, Словачкој, ситуација је била иста.

Ипак, резултати које смо ми постигли показују да се економска транзиција може остварити само ако се ослободи моћ предузетништва – а она се може ослободити једино ако се до шире јавности исправно пренесе порука да су инвестиције у ствари радна мјеста.

Та порука је да чланови Савјета за стране инвестиције морају говорити гласније.

Морате викати на сав глас и то право у ухо политичара и бирократа.

Модел за трансформацију

То није нова порука – али околности у којима се сада ова порука може пренијети јесу нове.

Босна и Херцеговина и ЕУ су у децембру парафирале Споразум о стабилизацији и придруживању. Надам се да ће бити могуће да се овај споразум потпише прије лета.

Ово земљу поставља у потпуно другачију позицију него прије.

Босна и Херцеговина сада у ствари има модел за економску трансформацију и јасан политички потицај – коначно чланство у ЕУ – за имплементацију овог модела.

Ствари ће се побољшати и уколико се напредак на путу ка интеграцији одржи, ствари ће се брзо побољшати.

Ово ће захтијевати енергичне напоре на законодавном пољу, али

се може урадити. *Урадиле су то земље – укључујући и моју властиту – које су започеле процес приступања средином деведесетих година прошлог вијека.*

На почетку овог процеса свака од ових земаља је водила интензивну јавну дебату у вези са тим шта се мора урадити, на који начин се мора урадити и зашто се мора урадити – на тај начин, сви су имали јасну идеју о томе шта земља, колективно, покушава остварити.

Због тога сам, у својству специјалног представника ЕУ, почео кампању која ће подстаћи јавну дебату међу грађанима Босне и Херцеговине о томе како они виде своју европску будућност и како се та будућност може преточити у стварност. Сада сам у процесу сусретања са грађанима широм земље како бих саслушао њихове бојазни и тежње, те како бих директно разговарао са њима шта процес интеграције у ЕУ укључује и шта може пружити. Ова дебата се одвија на састанцима у градским вијећницама, а, такође, и онлине.

Сматрам да пословна заједница мора учествовати у јавном дијалогу о интеграцији у ЕУ. Економска реформа представља кључни елемент у усвајању *ацљуис цоммунитаире*, а ви разумијете економску реформу боље од икога.

Људи који управљају предузећима, који отварају радна мјеста, исплаћују плате и своју пажњу фокусирају на то да клијенте одрже задовољним, знају шта није у реду са економијом и шта се мора урадити како би се економија поправила. Морате се потрудити да се ваш глас чује и да активно утичете на економске реформе.

Унапређење инвестиционе климе у БиХ

Постоје јасни и практични задаци који морају бити хитно реализовани, како би инвестициона клима у Босни и Херцеговини постала конкурентна и продуктивна.

Правне, фискалне и административне разлике између ентитета, те међу кантонима и даље представљају огроман и изузетно штетан дестимуланс инвестицијама у овој земљи.

Резултат такве ситуације је мање радних мјеста и више сиромаштва.

Ако би јединствен економски простор био успјешно консолидован, могућност нагле експанзије послова и радних мјеста би расла експоненцијално.

Људи у овој просторији су најбоље квалификовани да лобирају у том правцу. Инвеститори су често изложени критици због покушаја да утичу на доносиоце политика. Ја бих рекао да је у Босни и Херцеговини проблем управо обрнут. Ви нисте учинили довољно како би натјерали органе власти да подрже ваше циљеве.

С тим у вези, желим да предложим да ви, као послодавци, пружите снажну подршку и инсистирате на успостави Економског и социјалног савјета БиХ. Економски и социјални дијалог мора добити институционализовани оквир, а ви бисте у будућности имали утицаја на реформе у сектору рада и запошљавања, те друга питања у вези са економијом.

Такође желим да позовем чланове Савјета страних инвеститора да искористе сваку прилику када разговарају са представницима органа власти да их подсјете на обавезе које су шефови Владе преузели када су потписали *Платформу за акцију*. Ове обавезе представљају конкретне кораке ка бољем пословном окружењу у овој земљи – а то је добро за бизнис и добро је за сваког грађанина.

Хвала.